

Tadeusz J. Horbacz, Aleksander Różycki, Jerzy Kmieciński

Bobrowniki, gm. Szpetal Górny, woj. wrocławskie

Informator Archeologiczny : badania 12, 219-221

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BAJTKOWO, gm. Elk
woj. suwalskie

Muzeum Okręgowe
w Suwałkach

Badania prowadził mgr Leszek Lenarczyk.
Finansowało Muzeum Okręgowe w Suwałkach.
Drugi sezon badań. Grodzisko średniowieczne
/koniec XIII w. /.

Grodzisko dwupłaszczyznowe położone jest około 150 m na południe od jeziora Bajtkowo na terenie dawnego majątku ziemskiego.

Przebadano obszar 45 m². W tym sezonie skoncentrowano się na odsłonięciu podwaliny kamiennej pod wieżę, na górnym majdanie grodziska. W wyniku prac wykopaliskowych natrafiono na podwaliny ściany zachodniej o długości całkowitej około 7 m.

Ceramika z badań tegorocznych reprezentowana była w większości przez fragmenty naczyń toczonych na szybkoobrotowym kole, zdobionych ornamentem linii poziomych. Wystąpił również jeden fragment dna ze znakiem garncarskim w kształcie koła szprychowego. Zabytki metalowe były nieliczne, poza fragmentami gwoździ wspomnieć należy o części okucia niewiadomego przeznaczenia.

Badania będą kontynuowane.

BOBROWNIKI, gm. Szpetal Górny
woj. wrocławskie

Katedra Archeologii
Uniwersytetu Łódzkiego
w Łodzi

Badania archeologiczne prowadził mgr Tadeusz J. Horbacz /autor sprawozdania/,
geofizyczne - mgr inż. Aleksander Różycki
z PP PKZ Oddział Poznań. Opiekę naukową
sprawował doc. dr Jerzy Kmiecński. Finan-
sował Urząd Wojewódzki we Wrocławku.
Trzeci sezon badań. Ruiny zamku /XIV-
XVIII w. /.

Prace koncentrowały się w północnej partii zamku. Poszerzono znacznie płaszczyznę eksploracji /do około 150 m²/ opierając południową granicę wykopu o kurtynę północną wewnętrznego muru obwodowego.

Natrafiono na stosunkowo dobrze zachowane relikty rozbudowanego założenia bramnego. Odsłonięto wschodnią partię budynku bramnego z parterowym pomieszczeniem o powierzchni użytkowej 3,10 x 1,50 m, do którego wejście szerokości około 72-78 cm - znajdowało się w ścianie

zachodniej. Naprzeciwko wejścia umieszczone było gotyckie okienko o wymiarach 85 x 47 cm. Zachowały się także fragmenty sklepienia pomieszczenia, widoczne wyjścia łuków "beczki". W partii północnej - wnekowej - odkryto silnie zniszczone prawdopodobnie urządzenia ogrzewcze /?/. Między południową ścianą wspomnianego pomieszczenia, a wystęmem północnym wewnętrznego muru obwodowego, znajdowało się przejście szerokości około 115 cm, łączące budynek bramny z obszarem międzymurza północnego. Było ono pierwotnie przesklepienie łukiem ceglany. Zachowały się 2 gniazda dla wrzeczadła, fragmenty 5 stopni ceglanych, destrukcja zawiasu mocującego furtę, oraz relikty ceglanych "framug".

Szerokość wjazdu do zamku wynosiła około 3 m, odległość między "słupami" bramnymi, które były połączone progiem ceglany szerokości 66-70 cm. Do skośnej przypory ceglanej przy północnym licu wschodniego "słupa" bramnego dostawiono mur ceglany długości 3,20 cm biegnący prostopadle do południowego lica przedmurza, zewnętrznego muru obwodowego, z którym jest przewiązany. Podobny mur szerokości około 2 m, odkryto także po stronie zachodniej na długości około 2,10 m. Na przedłużeniu wzmiankowanych murów w kierunku północnym - do północnego lica przedmurza przylegają 2 skarpy ceglane, które są z nim przewiązane.

Odsłonięte relikty przedmurza, muru obwodowego i "słupów" bramnych, zbudowane techniką "opus emplectum", są sadwione na fundamentach w postaci ławy kamiennych. Wymienione mury, w partiach pozbawionych śladów napraw, są licowane cegłą w układzie polskim. Ten sam wątek, czasami tylko zakłócony, występuje w odkrytych w br. relikwach murów całkowicie ceglanych.

Teren wewnątrz budynku bramnego, jak i ograniczony murami prostopadłymi, był wyłożony brukiem kamiennym z wyjątkiem partii przylegającej do zachodniej ściany wschodniego pomieszczenia parterowego, gdzie natrafiono na belki drewniane. Bruk kamienny pokrywający obszar od "słupów" bramnych w kierunku dziedzińca zamkowego stanowi gotycki poziom użytkowy; natomiast partia od "słupów" po mur przedmurza jest zdecydowanie młodsza /XVI-XVII-wieczna /?/.

Analiza formalna i porównawcza zachowanych relikwów, oraz badania cegły pozwala na wstępny sugestię, iż mamy do czynienia z 2-ma fazami rozwoju założenia bramnego: faza I - wzniesienie urządzeń od północy muru obwodowego do "słupów" bramnych; faza II - dobudowa przedmurza i murów prostopadłych do niego, oraz przypór ceglanych. Obie fazy są niewątpliwie fazami gotyckimi, lecz trudno określić obecnie dzielący je przedział czasowy. Istotne jest również stwierdzenie prawdopodobnej zmiany założenia architektonicznego partii północnej. Wiązała się ona z położeniem drugiej, młodszej partii bruku - aczkolwiek trudnej datowania, a także odkryciem śladów XVI-XVII-wiecznych remontów. Wyróżnienie 3 grup cegieł, 2 gotyckich i 3 rodzajów zapraw, wymaga potwierdzenia na drodze analizy chemicznej.

Materiał zabytkowy - mimo swej stosunkowej różnorodności - nie posiada walorów datujących. Jest całkowicie przemieszany w wypełniku omówionych relikwów architektonicznych. Pochodzi z końca XIV do XVIII wieku i wiąże się z okresem użytkowania obiektu. Występuje także materiał XIX-wieczny i współczesny. Obok licznie reprezentowanej ceramiki odkryto m.in. kilkanaście grotów bełtów tak z trzpieniem, jak i z tuleją, fragmenty gwoździ i nitów, przedmioty codziennego użytku noże, przęślik, igły, szpilki, fragmenty pucharków szklanych z XVI-XVII wieku. Odkryto w dużej ilości destrukty kafli z polewą zieloną, niebieską i brązową oraz bez polewy, ułamki z literami i datą 1642 roku, a także szkła - głównie okienne. W trakcie prac znaleziono 9 monet, przeważają szelągi z XVII wieku, wśród których znajdował się silnie zniszczony szeląg krzyżacki, odkryty na poziomie użytkowym przejścia łączącego budynek bramny z międzymurzem. Natrafiono także na 3 kamienne kule do bombard XV-wiecznych, z których jedna waży około 30 kg.

Materiały i dokumentacja znajduje się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania będą kontynuowane.

BURDENISZKI
woj. suwalskie
Stanowisko 2

patrz
paleolit i mezolit

CIECHANÓW
Zamek

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno
Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Maria Pikulińska-Ciuk. Finansował WKZ w Ciechanowie. Piąty sezon badań. Zamek średniowieczny z końca XIV do XVII wieku.

Tegoroczne badania stanowiły zakończenie prac rozpoczętych w roku ubiegłym. Przedłużono wykop odsłaniający przedbramie, w kierunku zachodnim, uzyskując przekrój przez fosę. Wykop miał powierzchnię około 80 m² i kubaturę do 160 m³. Odsłonięto młodszą fazę przedbramia murowanego, drewniane umocnienie wewnętrznego brzegu fosy oraz bardzo silnie zniszczony zewnętrzny brzeg. Na przedłużeniu południowego skrzydła murowanego przedbramia odkryto rząd dębowych słupów, stanowiących relikty mostu. Słupy uległy spaleni, a granica opalenia wyznacza poziom wody w momencie zniszczenia mostu. Przyjmując, że dno